

gyűjtött leletanyag zömét kitevő szarmata kerámia (97%) mellett késő középkori mázas és mázatlan kerámiatöredék is volt. A lelőhelytől D-re a dombháton két-három Árpád-kori cserepet is gyűjtöttünk. Ásatásra sajnos a torma földön már nem volt lehetőség, a tulajdonos a régészeti jelenségeket védő humuszréteg lefejtése után mélyen felszántotta a sárga altalajt.

A tulajdonossal történő megállapodás után a kb. 50–60 cm vastagságú humuszt géppel lefejtettük.

A Villongó területén feltárt csaknem 800 m²-es területen alapvetően egy települést és egy temetőrészt tudtunk elkülöníteni.

A településen feltártunk öt téglalap alakú, félig földbe mélyített, cölöpszerkezetű házat, melyek méretüknél fogva kis családi közösségek lakhelyéül szolgáltak. A házak közötti üres területeken találtunk különböző mélységű és formájú (alapvetően méhkas alakú vagy sekély lencseformájú) gödröket. A mélyebbek agyagnyerő gödrök lehettek, a többi pedig tárológödörként funkcionált. Az 50. sz. háztól D-re lévő kút valószínűleg biztosította a tiszta ivóvizet. A 10., 11., 15. sz. ház nagyjából egy házsor alkot. A házakhoz tartozhattak a különböző funkciójú gödrök, így pl. az 50. sz. házhoz a 63. és 73. sz., illetve a 95. sz. házhoz tartozott a 96. sz.

Cölöpökön álló konstrukció alapja lehetett a sekély, több cölöplyukat tartalmazó gödör: pl. 69., 70. sz. a kisebbek közül és a 67., 72. sz. a nagyobb méretűek közül. Ezek az objektumok a lakóövezettől É-ra találhatóak, s itt tártuk fel a 16. számot viselő gypvasérc-halmot, aminek alapján szabadtéri műhelyrésznek határozhatjuk meg, ahol vasérc olvasztását is végezheték. A területet árok választotta el a telep többi részétől.

A leletanyag előzetes átvizsgálása után a 3. század végére–4. század elejére keltezhető szarmata települést tártunk fel.

A temetőrészlet időrendi viszonyát a településhez képest az egymást metsző gödrök és sírgödrök adhatják meg. A 75. sz. sírt a 76. sz. gödör, a 84. sz. sírgödört metszi a 82. sz. gödör. Az ÉNy-DK, illetve DK-ÉNy-i tájolású sírokból álló temetőrészlet korábbi lehet a településnél. Csak a 75. sz. sírban volt egy vaskés, az összes többit kirabolták, az eke szétdúlta, vagy melléklet nélküli volt. Néhány sír betöltésében azonban találtunk szarmata (kézi és/vagy korongolt) kerámiát.

„Kilóg” a temetkezésekből az 55. sz. zsugorított sír, bár meg kell jegyeznünk, hogy tájolása éppúgy ÉNy-DK-i, mint a többié, értékelhető melléklete nem volt, ezért csupán a rítus alapján mondhatjuk őskorinak.

Egyértelműen különbözik az 57. sz. lovassír, amely metszette a 68. sz. szarmata gödört, a sír betöltésében szarmata cserepek is voltak. A sírt az aranyozott bronzveret mellékletek alapján a 8. századra kelteztük, s avarnak határoztuk meg. Az, hogy a lovas-sír is ÉNy-DK-i irányítású, és betagozódik a többi sír közé arra utal, hogy egy avar temető szélét is sikerült megfognunk.

DANI JÁNOS

324. Városlőd, Újmajor

(Veszprém megye) U, R

Az ásatás célja: a tavalyi szondázó ásatás folytatásaként az akkor nem teljesen feltárt nagy gödör és egy házrészlet kiegészítése volt. A lelőhely egyike a szentgáli Tűzköveshegy körüli lengyeli korú telepeknek, 1989-ben Bíró Katalin és Rainer Pál terepbejárásaként vált ismertté. Az OTKA által finanszírozott, 1995. óta folyó kutatás célja – melynek egy állomása ez a szondázás – a Tűzköveshegy körüli lengyeli telepek anyagának összehasonlítása. A jelenlegi feltárás a NKÖM támogatásával folyt.

A lelőhely területét a kislődi tsz műveli, Üregi Lőrinc elnöktől engedélyt kaptam a takarmánykukoricában egy 10 × 10 m-es terület feltárására, zöldkár fizetése nélkül. A tavalyi szelvényesortól keletre jelöltük ki kutatóárkainkat, a számozás folyamatos. Megtaláltuk a nagy gödör keleti szélét, a leletanyag a tavalyinál jóval kisebb mennyiségű benne. Feltártuk továbbá az ÉNy-DK-i irányú cölöplyuk-sorral kelet felől párhuzamos másik sort, a ház azonban még így sem teljes. Találtunk továbbá az előbbire merőleges másik házrészletet, melynek cölöplyukait az előző gödörbe ásták bele, tehát későbbi építmény. Ez a ház nagy tűzben égett le, a cölöplyukak és a házhoz tartozó gödör erősen megégett paticcsal volt kitöltve. Az egyik cölöplyukban egy ép kanalat is találtunk. Munkatárs: T. Bíró Katalin

REGENYE JUDIT

325. Vászoly, Buka (MRT 2. k. 50/2. lelőhely)

(Veszprém megye) I

Hiányos emberi csontváz részei – valószínűleg az 1934-ben megtalált római sír halottjáié – kerültek elő gázvezeték építése során és jutottak be a Laczkó Dezső Múzeumba.

RAINER PÁL

326. Vecsés, 4. lelőhely (Dögégető)

(Pest megye) B, Sza, Á, Ú

A Vecséstől DK-re fekvő Dögégető nevű határrészben, az épülő új gázvezeték 2 + 000 – 2 + 800 km-szelvényében, összesen 800 m hosszúságban, a 7 m szélességben az altalajig lehumuszolt és megnyesett sávban nagy területen elszórva jelentkeztek a régészeti objektumok elszíneződései.

A széles dombhát tetején és oldalain lévő lelőhely alacsonyabb, a szárazulat aljában egykor folyó vizekhez közelebbi részein mind az északi, mind a déli lejtőn késő szarmata településhez tartozó házakat, gödröket találtunk. Az északi lejtő aljában néhány Árpád-kori gödört is kibontottunk, csekély leletanyaggal. A lelőhely északi szélén egy melléklet nélküli, háton nyújtott, meglehetősen rossz megtartású sír is előkerült. A közelében lévő, értékelhető leletanyag nélküli árkok és gödrök minden bizonnyal újkoriak lehetnek.

A lelőhely egész területén elszórtan találtunk leletanyag nélküli, vagy leletanyagot alig tartalmazó új- és

legújabb kori beásásokat, az utóbbiakban nem ritkán II. világháborús lőszerekkel, repeszekkel.

A dombtető legmagasabb részén a középső bronzkori, korai vatyá telep jellegzetes, gazdag leletanyagát tártuk fel. Az egyrétegű telepeknek csak a déli szélét érintette néhány szarmata beásás.

A fentiek figyelembevételével a felszíni jelenségek alapján egy lelőhelynek tartható lelőhelyen valójában térben és időben is jól elkülönülően több korszak (középső bronzkor, késő szarmata kor, Árpád-kor stb.), valamint több település emlékanyaga figyelhető meg (a szarmata anyag két-, az Árpád-kori egy tanyaszerű telephez tartozhatott).

A régészeti leletek és a dokumentáció a területileg illetékes ceglédi múzeum gyűjteményébe kerültek.

DR. SZABÓ GÉZA

327. Vecsés, 33. lelőhely, MOL-II. (Vecsés-Csepel)

(Pest megye) Sza, A, Á

A 7 m széles területen kb. 130 m hosszan nyúlt el a lelőhely. Az alig észrevehető domb közepén, azaz egykor legmagasabb részén valószínűleg elpusztultak az objektumok, kb. 20–25 m hosszan. A domb két oldalsó lankáján kb. 100 méterre egymástól árok határolja (?) a településrészletet. Az itt talált foltként jelentkező objektumok egy része geológiai eredetű, egy része valószínűleg agyagbányászó gödör volt. Leletanyag rendszerint nem került elő belőlük.

A lelőhelyen 59 szarmata, avar és Árpád-kori objektumot találtunk. A szarmata és Árpád-kori településből főleg gödröket, árkok részleteit és egy házat tártunk fel. Az árkok egy része vízelvezető ároknak bizonyult. Az objektumokkal legsűrűbben fedett terület a domb két szélén, a lankás részen helyezkedett el. A feltárt 6 népvándorlás kori temetkezésből előkerült leletek: vascsatok, vaskés, vasnyílhegyek, bronzkarkötők, csont íjmerevítők, kézzel formált sírkerámiák, orsógomb, gyöngyök. A sírok mindegyike bolygatott volt, két esetben a rablógödör (?) foltját is megtaláltuk. Három sír sarkaiban kerek elmosódott elszíneződéseket találtunk, de határozott sírszerkezet nem mutatkozott.

DR. TARI EDIT

328. Vecsés, 69. lelőhely

(Pest megye) Ó, Á

A MOL beruházásában épülő Vecsés-Csepel II. gázvezeték megelőző feltárása során történt meg a lelőhely feltárása kb. 420 m² területen. A leendő vezeték ÉK-DNy irányú, 6 m széles sávjában a gépi humuszolással, gépi és kézi nyeséssel az altalajig távolítottuk el a talajt. Csak a munkaterületen előkerült objektumokat és objektumrészleteket bontottuk ki. Munkaterületünk ÉNy-i oldalán a Barátság I. vezeték húzódik.

A lelőhely a Vecsés 97. lelőhely ÉK-i része, Vecsés topográfiai bejárása során összefüggésüket nem lehet

tett megfigyelni. A két lelőhely közötti határozott mélyedésre tekintettel kezeltük önálló lelőhelyként a Vecsés 69-et, annak ellenére, hogy a mélyedésben a 69. lh. 22. árka és a 97. lh. 101. árka néhány méterre van egymástól.

A lelőhely dombtetői részén egymást keresztező árkokat (részben Árpád-koriak, részben talán korábbiak, de lelet nélküliek) bontottunk ki, közelükben cölöplyuk-szerű gödröcskével és 4 gödörrel, gödörrészlettel. A lejtőkön feltárt árok részletek, gödrök biztosan (kerámia), illetve valószínűen (betöltés) Árpád-koriak. A 25. gödörből (Árpád-kor?) kutya vázrészlete került elő. Humuszrétegben őskori oldaltöredéket találtunk.

A bontási munkák irányításában Horváth Tünde vett részt.

A leletanyag a ceglédi Kossuth Múzeumba került.

DINNYÉS ISTVÁN

329. Vecsés, 97. lelőhely

(Pest megye) Ó, Sza, H, Á, Kk

A Vecsés-Csepel II. MOL gázvezeték 3 + 970 - 4 + 300 km szakasza patak völgyek közötti, tagolt felszínű dombhátat keresztez. A dombhát legmagasabb részén, kb. 50 m-es sávban 10–11. századi temető 41 sírját, sírmaradványát tártuk fel a régebben szőlő-, az utóbbi évtizedekben erdőtelepítéssel bolygatott területen. Három sírban voltak lócsontok, kettőben lószerszám (kengyel, zablá) is. Két női sírban találtunk kerek és levél alakú csüngős, kéttagú aranyozott ezüst ruhavereteket, több sírban pedig egyszerű bronzékszereket (nyakperec, karperec, gyűrű, hajkarika) és üveggyöngyöket. A dombháton 62 Árpád-kori telepobjektumot (29 gödör, 23 árok, 2 ház, 1 kemence, 1 tüzelőhely, 6 objektumrészlet) és egy késő középkori gödröt tártunk fel. A temető területén levő 12–13. századi árkok sírokat fedtek, metszetek. A 45. sz. szabadtéri kemencét sárga agyagos altalajra, szürke agyagból építették, szája DNy-ra nyílt, oldala 40–45 cm magasan maradt fenn. Néhány jellegetlen őskori és szarmata edénytöredék és egy kőbalta töredék szórványlelet került elő. Az Árpád-kori telepobjektumok többsége a lelőhely ÉK-i, a 69. lelőhellyel összekötő részén helyezkedett el.

HORVÁTH TÜNDE – DINNYÉS ISTVÁN – HEGEDÚS ATTILA

330. Veszprém, Szabadság tér 1., Kapuváry-ház

(MRT 2. k. 51. belterület)

(Veszprém megye) Ú

Az épület teljes felújítása, udvari részén (részint Ny felé azon is túlterjedve) mélygarázs építése folyt.

Az udvaron, az épülettől Ny-ra, az É-i szárny megmaradt Ny-i végtől 16 m-re Ny-ra egy kőboltozatos barokk szennyvízcsatorna maradványát figyeltem meg és dokumentáltam. A csatorna iránya: NyDNy-KÉK, eredetileg valószínűleg az épület É-i szárnyának DNy-i sarkához vezetett.